

még nincs véglegesen eldöntve.

Most még csak néhány szóval vázolni akarjuk a jelenleg tanári pályára lépők jövő kilátásait. A porosz középiskolai tanárság túlörregedett. 1940-től kezdve évenként körülbelül 400 tanárt, 1945-től kezdve évente körülbelül 600—700 tanárt kell majd nyugdíjazni betöltött szolgálati idő után. Ma tehát szinte aggodalommal nézhetnek az elé az idő elé, vajon lesz-e elegendő utánpótlási erő majd akkor. Az új rendszer szerint a tanárképzés a munkatábori és katonai szolgálattal együtt 8—9 évig fog tartani. Aki tehát ez évben fog tanári pályára lépni, körülbelül 1945—1946-ban lesz kész tanulmányaival. Mivel pedig akkor körülbelül 600—700 üresedés lesz, sőt annál több, ha a halálözási és más okokat is figyelembe vesszük, nem lesz majd elegendő folyamodó, mert Poroszországban például 1937-ben csak 400 középiskolai utolsó évfolyambeli tanuló jelentette be a pályaválasztási kérdőközlésnél, hogy a tanári pályára szeretne lépni. De ha az utolsóelőtti középiskolai osztályból is jelentkezik még 400, azok elhelyezése sem ütköznék nagyobb nehézségekbe. Igaz, hogy ma körülbelül 6000 állásnélküli, óraadó, helyettes, stb. tanár vár kinevezésre, de ezek 10 év alatt bizonyára vagy elhelyezkednek a tanári pályán, vagy más pályára lépnek. Legfeljebb arról lehet szó, hogy a német középiskolák száma időközben meg fog csappanni, vagy pedig az egész középiskolai szervezet gyökerében és egész lényében meg fog változni! (Kölnische Volkszeitung.)

Dr. Bittenbinder Miklós.

New Yorkban egymillió százezer (1.100.000) tanulót oktatnak. Ehhez 700 iskolára és több, mint 38.000 tanerőre van szükség. Az iskolák közül 648 elemi, 43 középiskola és 6 ipariskola. A gyermekek rendszerint öt és fél éves korukban óvodába járnak; hat éves korukban lépnek az első osztályba. Nyolc évig

járnak elemibe, négyig középiskolába és négy évig „College“-ba. A város ingyen ad könyveket és íróeszközöket. Mindegyik iskolának pénzsegélye van a gyermekek számának megfelelően. Az összeget az iskola vezetője szükség szerint használhatja fel. A bevásárlásokat azonban csakis a város által előírt jegyzék szerint végezhetik. Néhány évvel ezelőtt új iskolákat alapítottak, amelyekben csak 6 évig tart a tanítás, aminek elvégzése után a gyermekek a Junior High School-ba (alközépiskola féle) léphetnek. Itt 3 évig vannak, majd a középiskola 2. osztályába lépnek. Rendszerük tehát 8-4-4ről 6-3-3-4-re változott. A legjobb tanulók az említett iskolafaj 3. évét 2 év alatt végezhetik el.

Ezen új iskolatípusnak céljai a következők: először is egyesíteni a hasonló, illetve egykorúakat a legnehezebb években; másodsor megállapítani, hogy a középiskolának melyik ágát látogassák a tanulók. A mai napig ez a másodlagos cél nem valósult jól meg, mert hiányzanak a különböző gépek és eszközök s a beszerzésükhöz szükséges pénzösszeg.

Egy-egy középiskola felépítésének végleges költsége 3.550.000 dollár, az alközépiskoláé pedig mindössze egy millió dollár. Ezen iskolatípusban a tanerők is kevésbé vannak dotálva.

Vannak a középiskolák között olyanok, amelyeknek célja azoknak oktatása, akik a Collegekbe akarnak menni.

Vannak kereskedelmi és ipariskolák is. Az átmenet az egyik iskolából a másikba nagyon meg van könnyítve.

Egy héten csak 5 napig oktatnak. Az elemi iskolában 9-órától 3-ig tart az oktatás. Közben egy óra áll rendelkezésre 12 és 1 óra közt a löncs (lunch) számára. Az alközépiskolákban is csak öt órát oktatnak. Mivel minden iskolaépületben majdnem kétszerannyi tanuló van, mint ülőhely, szükséges, hogy a tanítási órák minden esetben különbözők legyenek.

Ezen iskolákban rendszerint 8 órákor kezdődik a tanítás és 6-ig tart. A felnőttek számára, akiknek nem sikerült végzettséget szerzeniök, esti tanfolyamok állnak rendelkezésre, természetesen teljesen ingyen. Az esti Collegek azonban nem ingyenesek, de a költségek, rendkívül mérsékeltek.

Az iskola kötelezettség 17 éves korig tart, amely igen sok gondot és súlyos problémát okoz főleg olyan szülőknél, akik nem akarják taníttatni gyermekeiket, hanem dolgozni szeretnék küldeni őket. A törvény szerint tilos munkára fogni olyan ifjakat, akiknek az iskola nem adott felhatalmazást erre. Az iskola pedig csak 17 évet betöltötteknek ad engedélyt. 1936-ban New-York iskolái 16.492.581.796 dollárt jövedelmeztek. Ebből a tanerők több, mint 107 millió dollárt kaptak. g. a.

Számok Budapest műveltségéről.
A hat éven felüli analfabéták számának alakulása az utolsó 50 év alatt a következő: 1880-ban 23.6 %, 1890-ben 18.3 %, 1900-ban 12.3 %, 1910-ben 7.5 %, 1920-ban 5.3 %, és 1930-ban 3.3 %. 1880-ban tehát Budapest lakosságának csaknem a negyedrésze írástudatlan s habár 50 év alatt óriási (20.3 %) a fejlődés, számuk aránylag még ma is elég magas. Érdekesek a nemek és korcsoportok szerint összeállított adatok is. 1930-ban a hat éven felüli férfilakosság 1.76 %-a analfabéta, a nők közül pedig 4.63 %, tehát 2.87 %-kal nagyobb a női analfabéták arányszáma. Meg kell jegyeznünk azonban, hogy Budapesten csaknem 88000-rel több a hat éven felüli női lakosság. Korcsoportok szerint — mint az természetes is — legtöbb az írástudatlan a 6-11 éves és a 60 éven felüli csoportban, legkevesebb a 12-19 éves kategóriában. A nők között minden korcsoportban több az analfabéta s ez a különbség annál nagyobb, minél idősebb korosztályok adatait hasonlítjuk össze. 1930-ban pl. a 6-11 éves

csoportban a férfiak közül 4.70 %, a nők közül 5.46 % analfabéta, 60 éven felül pedig 5.33, illetőleg 16.11 % az arány.

A hat éven felüli lakosság műveltségét a következő számok illusztrálják: analfabéta 3.3 %; csak ír és olvas 9.0 %; 4 elemi végzett 23.8 %, 6 elemi 29.9 %; 4 középiskolát végzett 17.4 %, 6 középiskolát 3.8 %, 8 középiskolát 8.8 %; főiskolai végzettségű 4.00 %. Budapest lakosságának tehát pontosan 66 %-a még a középiskolaig sem jutott el. A középiskolát végzettek statisztikájából az tűnik ki, hogy 1910 és 1920 között emelkedett a 4 és 6 osztályt végzettek, csökkent az érettségizettek száma, ami valószínűleg a háborús viszonyok következménye. 1920 és 1930 között viszont a 4 és 8 középiskolát végzettek száma emelkedett, és a 6 osztályt végzettké csökkent, egyrészt annak bizonyítékeként, hogy a 6 középiskola semmivel sem képesít többre mint a 4 osztály, másrészt az alsóbb társadalmi rétegek — mint azt több középiskola értesítőjében is olvashatjuk a tanulmányi eredmény hanyatlásának az indoklásául — felfelé való törekvése következtében. (A székesfőváros multja és jelene számokban c. műből. Statisztikai Közlemények 87. kötet 1. szám.)

sz. z.

A budapesti polgári iskolák szülői értekezletei az 1935/36.-i tanévben. A Mester utcai irányító polg. fiú- és leányiskolát két iskolának véve, és az Álmosvezér téri polg. fiú- és leányiskolát csak a leányiskolák közé számítva a 24 fiú, ill. (28 leány) iskola összesen 79 (99) szülői értekezletet tartott, melyek közül egy rendszerint a szabadság és fegyelem kérdését tárgyalva, az Anyák napjával és a Gyermekhéttel volt kapcsolatos. 101 (122) előadás hangzott el és volt 14 (22) u. n. „osztályértekezlet,” melyet az osztályfőnökök az osztályukba járó gyerekek szüleivel tartottak meg. A szülői érte-